

- ¹³E te iwa nei, etc.:—Kei te W.3/15 te kupu a Ruatapu ki a Paikea, "Hei te puke ki Hikurangi, hei reira noho mai ai; nau mai ra, haere e koe, whakaaroa mai e koe, e kore au e tae atu i te ngahuru matamua, na hei te ngahuru potiki au ka whanatu ai."
- ¹⁴Whakakaho:—He whakatutu i te ngaru o te moana. Ko te Tai-a-Ruatapu tenei.
- ¹⁵Te ihinga:—Ka huamo, ka wiri te moana. Te wharenga: ka haere ka tauwharewhare iho te ngaru. Te marara: Ka whati te ngaru.
- ¹⁶Te Puke-ki-Hikurangi: Ko Hikurangi i Hawaiki, i takea mai ai nga ingoa tapatapa ki enei motu. Ko te wahi tera i hui ai te tangata i ora ai i te Tai-a-Ruatapu.
- ¹⁷Marere-o-tonga:—Kei te W.3/30 e penei ana, "Ka ki mai a Ruatapu ki a Paikea, 'Haere ki Puke-ki-Hikurangi ki Turuturu-a-Marere-o-tonga ka whai morehu ai. E kore au e tae atu i te whitu, e kore i te waru, e kore i te iwa, e kore i te ngahuru. Hei te matahi au ka haere atu, a hei te Marua-roa.'"

117—HE TANGI MO TE MAI-TARANUI.

Na Piki huia. (Tuhoe).

Ko Pikihuia no Tuhoe (Te Urewera), he tohunga tau-titotito waiata. Nana te tangi nei i tito i te taenga atu ki a Tuhoe, ki a Ngati-awa o te rongo o te kohuru a Tuakiaki i a Te Maitaranai i Kaitaraha, i te takiwa o Te Reinga.

Ko tetahi o nga ingoa o Piki-huia ko Paraone, ko Te Nga-huru te matua, a hei taina ia ki a Waiari. Ko Kumara to raua tipuna wahine.

Ko nga korero o te matenga o Te Mai-taranui na S. Percy-Smith i tuhi ki te Wars 352-360 (J. 10/40-44); a na Te Peehi ki tana pukapuka. Tuhoe p. 542-546. E kiia ana no te tau 1826. He aitua nui tenei no te rohe o Mataatua, na reira ka whakahuarangatia e te waiata nei nga pakanga o mua i waenganui i a Tuhoe, i a Ngati-Kahungunu.

Ko te kaupapa i taia ki konei kei te pukapuka a Te Peehi (Elsdon Best) B. 3/4, na Te Whatu (Paitini Wi Tapeka) i hoatu nga kupu ki a ia, engari ko etahi wahi i whakatikatikaia.

(Refs: B. 3/4, Tuhoe. 545, Wars 352-360, J. 10/40-44).

Te rongo o te tuna e hau mai ra
 Kai te Papuni,² kai a Wharawhara,³ a-
 Nau te whakatauki, "Te uri o Mahanga⁴
 Whakarere kai. whakarere waka," a-
 "Te uri o Tuhoe⁵ mounou kai, mounou taonga,
 Mounou tangata ki te po⁶, o.
 Hinga nui atu ra ki te aroaro o Hine-i-reireia;⁶
 To kiri⁷ waikauri na Wero i patupatu, u.
 Tarahau nga iwi, e, tarahau ki runga o Mohaka,⁸ a:
 Tarahau nga wheua, e, tarahau ki runga o Tangitu,⁹ u
 Kia kai mai, e, te ika i Rangiriri, i,
 Tutara-kauika¹¹ te wehenga¹² kauki, e.
 E tika ana ra mo Te¹³ Rou, mo Te Apa-rakau,
 Na Tikitu,¹⁴ na te uri o Whiro-ki-te-po,¹⁵
 Tai-whakaea ki te ao.
 Haere ki roto o Tutira¹⁶ mo Tiwaewae,¹⁷
 Na tatou koe i tangi kino, o-